

LEREN VAN AFRIKAANSE PINKSTERGEMEENSCHAP

Door **Julie Ndaya** 18 juli 2014

Dit artikel krijg je cadeau van OneWorld. [Word abonnee](#)

Religie lijkt een vergeten onderwerp binnen ontwikkelingssamenwerking en onderzoek. Als er al aandacht voor het onderwerp is, dan is die vaak gericht op excessen. Julie Ndaya stelt dat er veel te leren valt van opkomende religieuze bewegingen zoals de Pinkstergemeenschap in Congo.

Julie Ndaya werkt als universitair hoofddocent (associate professor) aan de Universiteit van Kinshasa in de Democratische Republiek Congo. Ze promoveerde in 2007 aan de Erasmus Universiteit Rotterdam en was verbonden aan het Afrika Studie Centrum (Leiden). Ze is regelmatig in Nederland.

"Vergeet niet de religie bij ontwikkeling te betrekken" stelde professor Emmanuel de Kadt. De Kadt is hoogleraar aan de Universiteit Utrecht en voormalig president van EADI (European Association of Development Research and Training Institutes). Hij vroeg aandacht voor onderzoek naar de rol van religie op de EADI conferentie in Bonn, juni 2014. Het was naar mijn mening een terecht opmerking. Sinds de jaren tachtig van de vorige eeuw maakt religie in Afrika een comeback door in veel verschillende vormen. Zoals de op de bijbel geïnspireerde Pinkstergemeenschappen, waar ik onderzoek naar heb gedaan. Deze gebedsgemeenschappen hebben overal in Afrika een grote aantrekkingskracht. Er is nauwelijks aandacht voor religie binnen ontwikkelingsvraagstukken en in de wetenschap. De blinde vlek van westerse ontwikkelingsdeskundigen is een hinderpaal bij de ontwikkeling van Afrika.

Sensatie en excessen

Als er al aandacht voor religie en de rol van kerken is, dan worden alleen de sensationele verhalen in beeld gebracht. Zoals springende religieuze leiders in gevecht tegen satan, mishandeling van kinderen, uitbuiting van kerkgangers, verrijking van de leiders en rituele moord. Onderzoek naar de achtergronden van de opkomst van religieuze bewegingen in Afrika levert echter een genuanceerder en belangrijk beeld op: door middel van de Pinksterbeweging proberen Afrikanen zich te wapenen tegen vernietigende aspecten van modernisering.

Zoals ook Emmanuel de Kadt in zijn speech benadrukte kan modernisering van een maatschappij ontwrichting veroorzaken. Ze verandert de manier waarop mensen naar zichzelf kijken. Modernisering botst met het dagelijks leven in Afrika omdat men vaak nog blijft leven met traditionele waarden. Pinkstergemeenschappen in Afrika kun je zien als een reactie op de modernisering.

Mannen in identiteitscrisis

Neem bijvoorbeeld de Democratische Republiek Congo, het land waar ik vandaan kom en waar ik nu werk. Recente economische, politieke en sociale veranderingen hebben veel invloed gehad op de samenleving. Sinds de jaren tachtig zijn de verhoudingen tussen de seksen verschoven. Veel mannen die in het moderne Congo kostwinners waren, zijn nu werkloos. Tegenwoordig zijn veel vrouwen financieel verantwoordelijk voor de zorg van het gezin. Zij verdienen hun geld in de informele sector en worden daarbij ook vaak gesteerd door microkrediet-programma's. De keerzijde van deze goedbedoelde microkredieten is dat het de mannen hun traditionele rol ontnemt. Van oudsher verdient een man zijn respect door in financieel opzicht zorg te dragen voor zijn vrouw. Voor de Congolese man is het ongehoord om afhankelijk te zijn van de vrouw. De frustratie bij deze Congolese mannen uit zich in een toenemend geweld tegen vrouwen.

Afrikaanse werkelijkheid

In deze turbulente samenleving duiken vervolgens nieuwe religieuze leiders op die beweren dat ze van "een bepaalde bron" een boodschap hebben ontvangen over maatschappelijke vraagstukken – zoals de veranderde verhoudingen tussen de seksen – en wat mensen kunnen doen om hun leven te verbeteren. Deze religieuze leiders hebben een grote autoriteit en veel invloed op hun leden. Zij hebben het over "zich los maken van Satan" of van "de kwade geest". In de Afrikaanse werkelijkheid betekent dat afstand nemen van oude referentiekaders die niet meer passen bij het dagelijks leven.

Pinkstergemeenschappen leren vrouwen hoe zij strategieën kunnen ontwikkelen om hun economische activiteiten te blijven verrichten en tegelijkertijd ruimte en gevoel van eigenwaarde aan hun echtgenoot te geven.

Lessen uit religie

Wat leert de religie ons hier? Dat ontwikkelingsprojecten rekening moeten houden met de hele bevolking, en bijvoorbeeld niet alleen gericht moeten zijn op vrouwen. Projecten moeten zorgen voor evenwicht. Voor een verantwoorde en succesvolle ontwikkelingssamenwerking is het belangrijk om de verbinding te maken met de aanwezige krachten in de maatschappij. En daarvoor is het noodzakelijk dat de studies naar de rol van religie verder gaan dan het lukraak interpreteren van religieuze praktijken. Wij kunnen leren door open te staan voor het model van het sociale leven dat de religieuze leiders aanbieden aan degenen die bij hen hulp zoeken. De oplossingen die zij bieden moeten we zien als eyeopeners om te komen tot ontwikkelingsprogramma's die recht doen aan individuen én het socio-culturele systeem van de hele Afrikaanse bevolking in een bepaalde regio.

Foto's auteur en artikel: Karel Duran

Julie Ndaya is universitair hoofddocent (associate professor) Antropologie van religies aan de Universiteit van Kinshasa, Democratische Republiek Congo. Ze is ook coördinatrice van een Kennis Centrum Religie en Social Integratie (in oprichting). Sinds 1999 doet ze sociaal-antropologisch onderzoek binnen de nieuwe religieuze bewegingen van Afrikanen, voornamelijk de gebedsgroepen onder leiding van vrouwen. Ze schreef diverse ([wetenschappelijke](#)) [publicaties](#) over de rol van religie op ontwikkeling.

Lees je bewust met OneWorld en draag bij aan een rechtvaardige wereld.

Dat kan al vanaf 6 euro per maand

LEES EN STEUN

Ontvang onze beste verhalen in je mailbox

Je e-mailadres

INSCHRIJVEN

Volg ons

one world

ALGEMEEN

Contact
Veelgestelde vragen
Disclaimer & Privacy
Voor de pers

ABONNEMENTEN

Abonneer
Doneer
Voorwaarden

SAMENWERKEN

Vacaturebank
Partner worden
Event plaatsen
Events

JOURNALISTIEK

Colofon
Magazine
Freelancers
Artikel aanbieden

Volg ons

Nieuwsbrief ontvangen

Je e-mailadres

VERZEND